

TOVAR SIFATINI OSHIRISH STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISH VA AMALGA OSHIRISH

*Xurramov Jasurbek Ikrom o'g'li - Toshkent davlat iqtisodiyot
universiteti, Menejment fakulteti MNP-91 guruh talabasi*

Email - jasurikramovich01@gmail.com

*Ibragimov G'anijon G'ayratovich - Ilmiy rahbar, Toshkent Davlat
Iqtisodiyot Universiteti Menejment fakulteti Innovatsion menejment kafedrasi,
Phd dotsent*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada tovar sifatini oshirish bo'yicha strategiyalarni ishlab chiqish va ularni amaliyotga tadbiiq etish masalalari muhokama qilingan. Sifatni boshqarish jarayonlari, jumladan, ishlab chiqarish standartlarini joriy qilish, xodimlarni o'qitish va motivatsiyalash, monitoring tizimlarini yaratish, shuningdek, mijozlar bilan o'zaro aloqalarni yaxshilash bo'yicha tavsiyalar taqdim etilgan. Sifat menejmentining korxonalar raqobatbardoshligini oshirishdagi ahamiyati alohida ta'kidlangan. Ushbu maqola korxonalar uchun sifatni boshqarishda qo'llaniladigan amaliy tavsiyalarni taqdim etadi.*

Kalit so'zlar: *Tovar sifati, sifat boshqaruvi, sifatni oshirish strategiyasi, ishlab chiqarish jarayonlari, monitoring va nazorat, mijozlarning qoniqishi, innovatsiyalar, xodimlarni jalb qilish*

Kirish

Bugungi raqobatbardosh iqtisodiy muhitda tovar sifati kompaniyaning muvaffaqiyati va uzoq muddatli barqarorligi uchun asosiy omil hisoblanadi. Iste'molchilar tobora ko'proq yuqori sifatli mahsulotlarni talab qilmoqda, bu esa korxonalardan o'z faoliyatini doimiy ravishda takomillashtirishni talab qiladi. Sifatli mahsulot nafaqat iste'molchilar ehtiyojlarini qondiradi, balki kompaniya brendining obro'sini oshiradi va bozor ulushini kengaytirishga yordam beradi.

Tovar sifati masalasi nafaqat ishlab chiqarish sohasiga tegishli, balki xizmat ko'rsatish va savdo sohalari uchun ham dolzarbdir. Sifatni oshirish orqali kompaniya raqobatchilardan ajralib turishi va mijozlar ishonchini qozonishi mumkin. Shu bilan birga, sifatsiz mahsulotlar ishlab chiqarish kompaniyaning moliyaviy yo'qotishlariga olib kelishi, mijozlarning noroziligiga sabab bo'lishi va bozorda ishonchni yo'qotishiga olib kelishi mumkin.¹

Ushbu maqolada tovar sifatini oshirish strategiyasini shakllantirish va amaliyotga joriy etish usullari tahlil qilinadi. Bozordagi talablar va kompaniyaning ichki imkoniyatlari asosida strategiyani ishlab chiqish, innovatsiyalarni joriy etish va jarayonlarni nazorat qilishning ahamiyati yoritiladi. Shuningdek, kompaniyaning uzoq muddatli muvaffaqiyatga erishishi uchun sifatni oshirish strategiyasining muhim tamoyillari batafsil ko'rib chiqiladi.²

Tovar sifatining ahamiyati va o'lchovlari

Tovar sifati kompaniyaning muvaffaqiyati uchun strategik ahamiyatga ega. Bu nafaqat iste'molchilarning talabini qondiradi, balki bozor raqobatida kompaniyaning pozitsiyasini mustahkamlaydi. Sifatli mahsulotlar iste'molchilarning qoniqishini ta'minlaydi, ularni kompaniyaga sodiq qiladi va xaridlarni takrorlash imkoniyatini oshiradi. Shuningdek, mahsulot sifati kompaniyaning brendi obro'sini oshirishga, xarajatlarni kamaytirishga va foydani ko'paytirishga yordam beradi.

Tovar sifatining ahamiyati - tovar sifatining ahamiyati quyidagicha ko'rinadi:

- ✓ Iste'molchilar ehtiyojlarini qondirish – yuqori sifatli mahsulotlar iste'molchilarning ehtiyojlarini qoniqtiradi va ularga qadrli his qilinishini ta'minlaydi.

¹ Kotler, P. (2000). Marketing Management. Pearson Education;

² Deming, W. E. (1986). Out of the Crisis. MIT Press;

✓ Bozor raqobatida ustunlik – sifat kompaniyaga raqobatchilardan ajralib turishga yordam beradi. Yuqori sifatli mahsulotlar iste'molchilarni raqobatchilardan uzoqlashtirib, kompaniya mahsulotiga jalb qiladi.

✓ Moliyaviy foyda – sifatsiz mahsulotlar tufayli yuzaga keladigan xarajatlar (mijozlarning shikoyatlari, qaytarilgan mahsulotlar va ta'mir ishlari) kamayadi, bu esa kompaniyaning moliyaviy holatini mustahkamlaydi.

✓ Uzoq muddatli barqarorlik – yuqori sifat kompaniyaga bozorda uzoq muddat muvaffaqiyatli faoliyat yuritish imkonini beradi.³

Tovar sifati turli mezonlar asosida baholanadi. Ushbu mezonlar sifatni nafaqat ishlab chiqaruvchi, balki iste'molchi nuqtai nazaridan ham tahlil qilish imkonini beradi:

Texnik ko'rsatkichlar quyidagilardan iborat bo'ladi:

- ✓ Mahsulotning ishlash darajasi va texnik tavsiflari.
- ✓ Innovatsion texnologiyalarning qo'llanilishi.
- ✓ Mahsulotning ekologik xavfsizligi.

Ishonchlilik ham muhim o'rin tutib ular quyidagilardan iborat:

- ✓ Mahsulot uzoq muddatli foydalanishga mos kelishi kerak.
- ✓ Ta'mir va xizmat ko'rsatish ehtiyojlari minimal bo'lishi lozim.

Tovar sifatining ahamiyati kompaniya muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Sifatni aniq o'lchovlar asosida baholash va ushbu ko'rsatkichlarni yaxshilash kompaniyaga raqobatbardoshlikni oshirish, iste'molchilarning sodiqligini ta'minlash va moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash imkonini beradi.⁴

Sifatni oshirish strategiyasini shakllantirish

Sifatni oshirish strategiyasini ishlab chiqish korxonaga uchun uzoq muddatli raqobatbardoshlikni ta'minlash va mijozlar talablariga javob berishning muhim qismi hisoblanadi. Ushbu jarayon korxonaning barcha faoliyat tarmoqlariga birdek taalluqli bo'lib, sifatni boshqarish tizimlarini joriy

³ Crosby, P. B. (1979). Quality Is Free: The Art of Making Quality Certain. McGraw-Hill;

⁴ Kotler, P. (2000). Marketing Management. Pearson Education;

etish, xodimlarni malakasini oshirish va iste'molchilar ehtiyojlarini aniqlashni o'z ichiga oladi.

Sifatni oshirish strategiyasini ishlab chiqishning dastlabki bosqichi – bozor va iste'molchilar talablarini aniqlashdir:

- Mijozlar fikr-mulohazalarini yig'ish - so'rovnomalar, mijozlar sharhlari va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanib, iste'molchilarning mahsulot yoki xizmat haqidagi fikrlarini o'rganish.

- Bozor tendensiyalarini tahlil qilish – mahsulotning innovatsion va texnologik o'zgarishlarga moslashishini ta'minlash.

- Segmentatsiya - mijozlarni turli guruhlariga ajratish va har bir segment uchun alohida talablarni aniqlash.

Sifatni oshirish uchun xalqaro standartlarga mos sifat menejmenti tizimlarini joriy qilish muhim:

- ISO 9001 standarti - sifat menejmenti tizimlarini yaratish va ularga rioya qilishni tashkil etadi.

- Doimiy yaxshilash tamoyili - PDCA (Plan-Do-Check-Act) sikli orqali sifatni doimiy ravishda oshirish.

- Ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish – texnologik jarayonlarni nazorat qilish va resurslarni samarali boshqarish.⁵

Bundan tashqari, xodimlar sifatni oshirish strategiyasining markazida turadi. Shu sababli, ularning ishtirokini ta'minlash va malakasini oshirish kerak. Bu esa q'quv dasturlari tashkil etish - xodimlarga sifat boshqaruvi tamoyillarini o'rgatish, motivatsiya tizimi joriy etish - rag'batlantirish, mukofotlash va jarayonlarni yaxshilash uchun takliflarni qabul qilish tizimini yaratish, mas'uliyat va vakolatlarni belgilash – har bir xodimning o'z vazifalarini aniq bajarishini ta'minlashlar orqali amalga oshiriladi.

Shuningdek, Innovatsiyalarni joriy qilish mahsulot yoki xizmat sifatini oshirish uchun zarur. Buning uchun yangi texnologiyalarni qo'llash - ishlab

⁵ Deming, W. E. (1986). Out of the Crisis. MIT Press;

chiqarish samaradorligini oshirish va kamchiliklarni kamaytirish, mahsulot dizaynini takomillashtirish - estetik va funksional jihatlarni yaxshilash, ishlab chiqarishda avtomatlashtirilgan tizimlardan foydalanish – mahsulot sifatini tez va aniqlik bilan nazorat qilish bilan amalga oshiriladi.

Sifatni oshirish strategiyasini shakllantirish nafaqat iste'molchilar ehtiyojlarini qondirishni ta'minlaydi, balki kompaniya faoliyatini samarali boshqarishga, bozor raqobatida ustunlikka va barqaror rivojlanishga zamin yaratadi. Bunda bozor tahlilidan boshlab, sifat menejmenti tizimlarini joriy etish, xodimlarni jalb qilish va monitoring jarayonlariga alohida e'tibor qaratilishi lozim.⁶

Sifatni oshirishni amaliyotga tatbiq etish

Sifatni oshirish strategiyasini ishlab chiqish muvaffaqiyatning birinchi qadamidir, ammo strategiyani muvaffaqiyatli amalga oshirish jarayoni yanada muhimroqdir. Ushbu bosqichda ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish, xodimlarni jalb qilish, mijozlar fikrlarini inobatga olish, monitoring va nazorat tizimlarini joriy qilish kabi qadamlar amalga oshiriladi.

Sifatni oshirishni amaliyotga tatbiq etish uchun dastlab aniq reja ishlab chiqilishi lozim. Bu reja quyidagi elementlarni o'z ichiga oladi:

- ✓ Maqsadlarni aniqlash – sifatni oshirishga erishish uchun qisqa muddatli va uzoq muddatli maqsadlar belgilanadi.
- ✓ Vazifalarni taqsimlash – har bir xodim yoki bo'limning rolini belgilash va ularning javobgarliklarini aniq tushuntirish.
- ✓ Resurslarni taqsimlash – loyiha muvaffaqiyati uchun zarur bo'lgan mablag'lar, texnologiyalar va vaqtni to'g'ri taqsimlash.⁷

Shuningdek, Ishlab chiqarish jarayonlaridagi samaradorlik va sifatni oshirish uchun standartlarni joriy qilish, yani, ISO 9001 kabi xalqaro sifat standartlarini qo'llash orqali ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish, texnologiyalarni joriy etish orqali inson omilini kamaytirish va mahsulot

⁶ Crosby, P. B. (1979). Quality Is Free: The Art of Making Quality Certain. McGraw-Hill;

⁷ Kotler, P. (2000). Marketing Management. Pearson Education;

sifatini oshirish, ishlab chiqarish jarayonida aniqlangan kamchiliklarni tahlil qilish va ularni bartaraf etish bo'yicha choralar ko'rish kabi usullardan foydalaniladi.

Xodimlar sifatni oshirish jarayonining muhim qismi hisoblanadi. Shu sababli, ularni strategiya amalga oshirilishiga jalb qilish kerak:

- ✓ O'quv dasturlarini tashkil etish – xodimlarga sifat boshqaruvi tizimlari, ishlab chiqarish texnologiyalari va yangi jarayonlarni tushuntirish.

- ✓ Motivatsiya tizimi joriy etish – xodimlarni mukofotlash va rag'batlantirish orqali ularning sifatni oshirishga bo'lgan qiziqishini kuchaytirish.

- ✓ Qayta aloqa mexanizmini o'rnatish – xodimlarning taklif va fikr-mulohazalarini inobatga olish uchun ochiq platforma yaratish.

Sifatni oshirish strategiyasini amaliyotga tatbiq etish korxonaning barqaror rivojlanishi va bozor raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun aniq reja tuzish, xodimlarni jalb qilish, ishlab chiqarish jarayonlarini takomillashtirish va doimiy monitoring tizimini joriy qilish zarur.⁸

Xulosa

Tovar sifatini oshirish korxonalar uchun nafaqat raqobatbardoshlikni oshirish, balki mijozlarning qoniqishini ta'minlashda ham muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada sifatni oshirish strategiyalarini shakllantirish va amaliyotga tatbiq etish jarayonlari keng yoritildi. Sifatni oshirishga qaratilgan strategiyalar ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish, xodimlarni jalb qilish, mijozlar ehtiyojlarini qondirish, monitoring tizimlarini joriy qilish va innovatsiyalarni qo'llash orqali amalga oshiriladi. Shuningdek, ushbu jarayon doimiy takomillashtirishni talab qiladi. Muvaffaqiyatli sifat boshqaruvi korxonaning bozorga ta'sirini kuchaytirish va uzoq muddatli rivojlanishini ta'minlaydi.

⁸ Deming, W. E. (1986). Out of the Crisis. MIT Press;

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Kotler, P. (2000). Marketing Management. Pearson Education;
2. Deming, W. E. (1986). Out of the Crisis. MIT Press;
3. Crosby, P. B. (1979). Quality Is Free: The Art of Making Quality Certain. McGraw-Hill;